

مروج الذهب

مروج الذهب دارای دو بخش است. در بخش نخست تاریخ خلقت و انبیاء و ملل مختلف تا قبل از [بعثت پیامبر \(ص\)](#) بررسی شده است. بخش دوم کتاب با بعثت پیامبر آغاز و با ذکر حوادث تا سال ۳۳۶ پایان می‌یابد.

فهرست مندرجات

- ۱ - تاریخچه نگارش کتاب
- ۲ - توضیح محتوایی کتاب
- ۳ - روش تاریخ نگاری مسعودی
- ۴ - منابع مسعودی
- ۵ - جلب‌های مروج الذهب
- ۶ - منبع

تاریخچه نگارش کتاب

مسعودی ابتدا کتابی با عنوان «[اخبار الزمان و من اباده الحدیث](#)» در ۳۰ جلد نگاشت، سپس آن را مختصر کرد و «[الکتاب الاوسط](#)» نامید، اختصاری از این کتاب را نیز برگزید و «مروج الذهب» نامید. او بهترین و عالیترین مطالب دیگر کتاب‌هایش را برگزید و در این کتاب آورد. از این رو کتاب را مروج الذهب (مرغزار طلا) نامید.

توضیح محتوایی کتاب

مروج الذهب دارای دو بخش است. در بخش نخست تاریخ خلقت و انبیاء و ملل مختلف تا قبل از بعثت پیامبر (ص) بررسی شده است. بخش دوم کتاب با بعثت پیامبر آغاز و با ذکر حوادث تا سال ۳۳۶ پایان می‌یابد.
مروج الذهب تاریخی است عمومی که علاوه بر تاریخ مسلمانان، به تاریخ جهان و احوال دیگر ملل نیز پرداخته است.

روش تاریخ نگاری مسعودی

روش مسعودی در [تاریخ نگاری](#)، شیوه موضوعی است، هر چند او بین روش موضوعی و سالشمار جمع کرده و هنگام پرداختن به یک موضوع ترتیب زمانی را رعایت کرده است. مسعودی در ارائه مطالب تاریخی از جغرافیا بهره برده است. او در عین آشنایی با علوم مختلف بویژه [جغرافیا](#) به تاریخ پرداخته است. امتیاز او بر «[یعقوبی](#)» در این است که [تاریخ](#) و جغرافیا را با هم درآمیخته و در یک متن دیده است. احاطه او بر علوم مختلف و آشنایی وی با چندین زبان از جمله زبان فارسی، موجب شده نگاه او به حوادث فراتر از نگاهی صرفاً تاریخی باشد. او با سفرهای بسیار، از «مشاهده و معاینه» در تدوین کتابش بهره کافی برده است. آثار این سفرها که همراه با برداشت جامعه‌شناسانه و روان‌شناسانه وی از زندگی اجتماعی مردمان مختلف بوده در مروج الذهب آشکار است.
او با وارد کردن عنصر استدلال عقلانی به قلمرو مباحث تاریخی از مرز «دین حادثه و نقل آن» گذشته و در ورای حوادث به دنبال علل و اسباب وقوع گشته است. طرح مباحث [تمدن](#) و [فرهنگ](#) و اهتمام به تاریخ و تفکر اقلیت‌ها و مذاهب در مروج الذهب چشمگیر است.
مسعودی در لابلای مطالب علمی و تاریخی، داستان‌ها و لطایف و ظرایفی را چاشنی کرده است تا خواننده را ملال حاصل نشده و رغبت به خواندن آن همیشگی باشد.

منابع مسعودی

مسعودی در مقدمه مروج الذهب فهرستی ارزشمند از مهمترین کتاب‌های تاریخی موجود تا آن عصر را آورده و از منابع مورد استفاده خود نام برده است، او «[تاریخ طبری](#)» را کتابی پرفایده و سودمند دانسته است.

عده‌ای از کسانی که مسعودی از طریق آنان مطالب را نقل کرده است عبارتند از: [هیثم بن عدی ابن اسحاق](#)، [ابو مخنف](#)، [محمد بن سائب کلبی](#)، [واقفی](#)، [مدائنی](#) و... مورخین پس از مسعودی همچون ابن کثیر در «البدایة و النهایة» و مقریزی در «الخبر عن البشر» و ابن خلدون در «العبر» از کتاب‌های مسعودی بهره برده‌اند.

مروج الذهب اول بار در پاریس سال ۱۷۸۷ م چاپ شد، سپس چپ‌های مختلفی از آن در مصر از جمله با تحقیق **محمد محیی الدین عبد الحمید** در سال ۱۹۴۸ م منتشر شد، چپ دیگر آن با تحقیق اسعد داغر به سال ۱۹۷۴ در چهار جلد در بیروت روانه بازار شد، همین چپ در **قم** توسط انتشارات دار الهجرة افسد شد (این نسخه در بخش تاریخ مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی برای تحقیق مورد استفاده بوده است).
چپ بهتر مروج در ۷ جلد با تحقیق «شارل پلا» به همراه فهرس متنوع در بیروت سال ۱۹۶۶ به زیور طبع آراسته شده است.
میرزا حیدر علی فخر الادباء مروج را در سال ۱۳۱۶ ه. به فارسی ترجمه کرده که نسخه آن در تهران است. ترجمه رایج «مروج الذهب» به زبان فارسی با قلم «**ابو القاسم پاینده**» در ۲ جلد توسط انتشارات علمی و فرهنگی چپ شده و در این برنامه مورد استفاده بوده است.

منبع

«این مقاله با استفاده از مطالب ویکی نور و نرم افزارهای نور توسط گروه پژوهشی ویکی فقه باز نویسی شده است.»

رده‌های این صفحه: [کتاب شناسی](#) | [کتاب تاریخ اسلام](#) | [کتاب تاریخ خلفا](#) | [کتاب تاریخی](#)